

Oluline samm tänapäevase arstiõppe arendamisel

Külli Kingo – Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna dekaan

Akadeemilisust mõõdetakse sageli arvudes – lõpetajate, publikatsioonide, teadusgrantide ja edetabelite kaudu. Kõigi nende saavutuste taga on aga inimesed. Just nende pühendumus ja soov iga päev valdkonda edasi viia on võimaldanud mitmeid olulisi arenguid, mis iseloomustavad möödunud õppeaastat. Need saavutused on osa pike-mast teekonnast, mille keskmes on kvaliteetne meditsiiniharidus, mõjus teadus ja parem tervishoid.

TUNNUSTUSED

Meditsiiniteaduste valdkonna suurim tugevus on inimesed ning möödunud õppeaasta tõi rohkelt põhjust rõõmustada meie teadlaste ja õppejõudude saavutuste üle.

Vabariigi president Alar Karis tunnustas Eesti Punase Risti IV klassi teenetemärgiga spordimeditsiini lektorit Madis Rahu, emeriitdotsent Heli Grünbergi, ortopeedilise stomatoloogia lektorit Olev Salumit ja sotsiaalfarmaatsia kaasprofessorit Daisy Volmerit.

Oktoobris toimunud Tartu Ülikooli arstiteaduskonna aastapäeval anti arstiteaduskonna medal silmapaistva panuse eest valdkonna arengusse mälumisfüsioloogia kaasprofessorile Ülle Voog-Orasele ja füüsikalise farmaatsia professorile Karin Kogermannile.

Traditsiooniliselt jagas ka Tartu Ülikool aasta lõpus aumärke. Meditsiiniteaduste valdkonnas pälvisid Tartu Ülikooli medali treeninguteaduse professor Jaak Jürimäe, meditsiiniajaloo nooremlektor Ken Kalling, erakorralise meditsiini lektor Aleksander Sipria ning anestezioloogia ja intensiivravi lektor Kadri Tamme. Tartu Ülikooli aumärgi said biostatistika nooremlektor Ülle Kirsimägi, füüsikalise farmaatsia professor Karin Kogermann, kehalise kasvatuse didaktika kaasprofessor Andre Koka, teaduslabori juht Darja Lavõgina, keskkonnatervishoiu professor Hans Orru, spetsialist Maire Pihlap, arstiteaduse üliõpilane Doris

Poolamets, õppekorralduse spetsialist Liina Pärnamäe, koordinaator Piret Pärsim, teaduskollektsiooni peaspetsialist Tiiu Rööp, meditsiinilise mikrobioloogia kaasprofessor Epp Sepp, arstiteaduse üliõpilane Elis Riin Tars-Hurt, näo- ja lõualuukirurgia assistent Aili Tuhkanen ja neuroloogiateadur Riina Vibo. Teenetemärgi „100 semestrit Tartu Ülikoolis“ said neuroloogia kaasprofessor Sulev Haldre, vanemlaborant Eha Kirsberg, preparaator Rita Möttus, emeriitprofessor Mati Pääsuke ja avatud ülikooli peaspetsialist Merle Rehand.

Tartu Ülikooli 2025. aasta ühiskonnateoks valiti Eesti vähitõrje võrgustiku (ESTCAN) loomine, mis tähistab olulist sammu Eesti vähitõrje tervikliku arendamise ja koostööpõhise juhtimise suunas.

Rahvusvahelisel rindel pälvis meie teadusprodekaan, akadeemik ja inimese geneetika professor Maris Laan oma silmapaistva teadustöö eest maineka auhinna Baltic Awards.

ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE

Kvaliteetne meditsiiniharidus sünnib pühendunud õppejõudude, motiveeritud üliõpilaste ja õppetöö pideva arendamise tulemusena. Töötame selle nimel, et õpe vastaks nii kaasaja standarditele kui ka üliõpilaste tegelikele vajadustele. Uuendame kõiki õppekavasid 2028. aastal jõustuvale kõrgharidusstandardile vastavalt.

Möödunud õppeaastal sai meditsiiniteaduste valdkonnas lõpudiplomi 405 üliõpilast, kellest 48 lõpetas *cum laude*. Värskest lõpetanud arstiteaduse lend on erilise selle poolest, et esimest korda pidid tulevased arstid sooritama kuuenda kursuse lõpus praktilise kliinilise eksami (OSKE). Eksamil osales 175 üliõpilast ning selle eesmärk oli hinnata tulevaste arstide valmisolekut rakendada oma teadmisi, oskusi, kriitilist mõtlemist ja suhtlusoskust realistlikes kliinilistes olukordades. OSKE kasutuselevõtt on oluline samm arstiõppe



Külli Kingo

arendamisel, sest see seob teoreetilise ettevalmistuse veelgi tihedamalt kliinilise praktikaga.

Uue eksamivormi väljatöötamine ja juurutamine on olnud mitme aasta pikkune ühine ettevõtmine, millesse panustasid kliinilise meditsiini instituudi õppetoolid, OSKE korraldusmeeskond, hindajad, instruktorigid, simulatsioonipatsiendid ning muidugi üliõpilased. Tänan kõiki, kes selle olulise uuenduse elluviimisesse oma panuse andsid ning kes töötavad ka edaspidi OSKE arendamisega.

Eelmisel õppeaastal kuulutas Tartu Ülikool esimest korda välja hea õpetamise saadikud – õppejõud, kes on eeskujuks kogu ülikooliperele, arendades tõendus põhise õpetamist ning toetades avatud ja õppimist väärtustavat õpetamiskultuuri. Meditsiiniteaduste valdkonnast pälvisid selle uhke tunnustuse bio- ja siirdemeditsiini instituudi patoloogilise anatoomia kaasprofessor Ave Minajeva ning kliinilise meditsiini instituudi sünnitusabi ja günekoloogia kaasprofessor Kai Part. Ootame kõiki meie suurepäraseid õppejõude kandideerima!

Lisaks valiti aasta õppejõuks bio- ja siirdemeditsiini instituudi inimese füsioloogia kaasprofessor Jana Kivastik ning õppetöö arendamise eest pälvisid tunnustuse suisa kaks meditsiiniteaduste valdkonna algatust. Õppeteo auhinnaga pärjati arstitudengite korraldatud rahvusvaheline anatoomiaolümpiaad, mis toob igal aastal Tartusse üle poolesaja arstitudengi kogu Euroopast, ning mahukas, uuenduslik ja arstidele oluline mikrokraadiprogramm „Geneetika personaalmeditsiinis“.

Käesoleval õppeaastal alustab meditsiiniteaduste valdkonnas õpinguid 453 uut üliõpilast.

ERIARSTIÕPE

Residentuuriõppe arendamine on üks valdkonna prioriteete. Möödunud aasta tõi kaasa mitu sisulist uuendust, mille eesmärk on muuta eriarstiõppe senisest veelgi ajakohasemaks.

2026. õppeaastal alustab residentuuri 187 uut arst-residenti. Konkursile esitati tänavu rekordilised 318 avaldust 195 õppekohale. Tihedaim konkurss kujunes suu- ja näo-lõualuukirurgia erialal ning suur huvi oli ka dermatoveneroloogias, lastekirurgias ja otorinolaringoloogias vastu. Väga hea meel on tõdeda, et nii erakorralise meditsiini

kui ka peremeditsiini õppekohad täitusid täies ulatuses.

Olulise verstapostina jõustus 1. septembril 2026 uus residentuurieeskiri. Selle ajakohastamine algas juba 2024. aasta kevadel, kui residentide, üldjuhendajate, baaside ja teiste osapoolte ühiste arutelude tulemusena jõuti arusaamisele, et senine eskiri vajab terviklikku uuendamist. Tulemuseks on tänapäevastele vajadustele vastav õigusraamistik, mis toetab residentuuriõppe korraldust ja edasist arengut. Tänan residentuurimeeskonda, kes selle mahuka töö ellu viis!

Residentuuriõppe arendamisel liigume üha enam tervikliku õpitee suunas. Selle oluline osa on mentorlussüsteemi käivitamine, mille eesmärk on toetada residentide professionaalset arengut ja heaolu kogu õppe vältel. Esimesel poolaastal osales koolitustel ligi 150 tulevast mentorit.

Sama eesmärki teenib residentuuri digitaliseerimine. Töös on e-portfoolio loomine, mis aitab paremini toetada residentide õpitee kavandamist, pädevuste hindamist ja neile tagasiside andmist, muutes õppekorralduse läbipaistvamaks nii residentidele kui ka juhendajatele. Residentuuri infosüsteemi lõppkasutajateni ehk residentide, vastutavate juhendajate, üldjuhendajate, baasi koordinaatorite ja ülikooli töötajateni viimine on planeeritud keskkonna avamisega 2027. aasta esimesel poolaastal.

Residentuuri arendamisel peame oluliseks õppida ka rahvusvahelisest kogemusest. Oktoobris toimus arstiteaduskonna aastapäev, mille peaesineja, Singapuri Riikliku Ülikooli heaolujuht Andrew Epaphroditus Tay jagas mõtteid tervishoiusektori õppi ja õpetaja heaolu teemal. Veebruaris toimus Tartus rahvusvaheline residentuuriõppe arengupäev, mis tõi kokku Soome, Läti ja Leedu meditsiiniteaduskondade ning Eesti residentuuribaaside esindajad. Eriarstiõppe tuleviku üle arutasid ühes Eesti kolleegidega Toronto Ülikooli prof David Carr ja Amsterdamis Ülikoolihaigla dekaan prof Fedde Scheele.

Rahvusvaheline koostöö jätkus mais, kui meditsiiniteaduste valdkonda külastasid Kanada Kuningliku Arstide ja Kirurgide Kolleegiumi endine president prof Brian Hodges ning kolleegiumi rahvusvaheliste partnerlussuhete koordinaator Areta Sancartier. Kohtumise keskmes olid pädevuspõhise residentuuriõppe rakendamine,

juhendajate roll ning võimalused edasiseks koostööks residentuuri arendamisel.

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Valdkonna teadustööd ilmestab möödunud õppeaastal stabiilselt kõrge tase – meie teadlaste avaldatud publikatsioonidest ligi veerand kuulub 10% enim viidatud teaduspublikatsioonide hulka maailmas. Selle näitajaga oleme ülikoolis esirinnas.

Eriti rõõmustav on noorteadlaste järelkasv ning mitmete valdkonna teadussuundade võimestumine. Eesti Teadusagentuuri (ETAG) alustava teadlase grandid pälvisid pediaatrilise geneetika lektor dr Karit Reinson ja kardioloogiatega dr Silver Heinsar ning see tähistab olulist sammu nende iseseisva teadlaskarjääri kujunemisel. Dr Reinsoni teadustöö fookuses on vastsündinute pärilike haiguste sõeluuringud, dr Heinsar uurib südame juhteteede häirete tekkeriske. Esimest korda said ETAGi rühmagrandi kaasprofessor Miriam Hickey, kes selgitab kroonilise stressi rolli Parkinsoni tõve kujunemisel, ja prof Mario Plaas, kes kasutab loomudeleid neuroloogiliste ja metaboolsete haiguste etioloogia ja ravivõimaluste uurimiseks. Silmapaistvaks saavutuseks on prof Tambet Teesalu sel kevadel alanud ERC *Synergy* grandiprojekt, mis uurib vere-närvi barjääri rolli perifeerse närvisüsteemi homöostaasis.

Möödunud õppeaastal kaitsti valdkonnas rekordiliselt 27 doktoriväitekirja, sealhulgas promoveeriti Eesti esimene arstiteaduse doktorikraadiga ämmaemand dr Kaire Silver. Ka teadmussiirdedoktorantuuri on saanud tuule tiibadesse ning on kujunemas oluliseks koostöövormiks ülikooli, haiglate, ettevõtete ja teiste tervishoiuvaldkonna partnerite vahel. Märtsis toimus esimene valdkondlik teadmussiirde doktorantuuri töötuba, kus esinesid doktorandid, partnerasutuste ja valdkonna esindajad, samuti Tartu Ülikooli teadusprorektor prof Mari Moora ning Haridus- ja Teadusministeeriumi asekanstler dr Renno Veinthal.

Südantsoojendav on ka tudengiteaduse populaarsuse tõus – enamik tudengitest ja residentidest soovib osaleda teadustöös ning peab seda tõenduspõhise meditsiini

oluliseks osaks. Tudengite eestvedamisel toimus mullu septembris esimest korda ka meditsiiniteaduste valdkonna tudengiteaduste konverents „Särts”.

Oluliseks verstapostiks oli Tartu Ülikooli arengukava valmimine aastateks 2026–2035. Selles rõhutatakse muu hulgas Tartu Ülikooli jätkuvalt suurenevat rolli Eesti ühiskonna arengus ning vastutust ülikoolihaigla arengu toetamisel. Uue arengukava valguses valmis tegevuskava aastateks 2026–2028, milles rõhutatakse nii põhiõppe kui ka residentuuri arendamise ning meditsiiniteaduste valdkonna ruumilise ajakohastamise vajadust.

ASTRA+ meetme ja TÜ-siseste eksperimentaalarenduse toetuste toel võimestati meditsiiniteaduste valdkonna teadmussiiret ehk uuringutulemuste jõudmist ettevõtlusse. Tööd alustas valdkonna ettevõtlusagent Cristina Kroon.

Eesti vähitõrje võrgustik on kasvanud kümne asutajaliikme tõiseks koostööplatvormiks. Möödunud õppeaastal allkirjastati lõplikult asutamisleping ja moodustati ESTCANi nõukogu, mille esimeheks valiti dr Kaire Innos (TAI). 2026. aasta oktoobris asus ESTCANi kliinilise juhina ametisse onkoloog dr Rille Pihlak. Märgiline on ka ESTCANi edu rahvusvaheliste projektide algatamisel ja koordineerimisel, millest suurim on Euroopa Liidu 30 miljoni eurose, viieaastase ja 53 partneriga Euroopa vähi-uuringu uurimisprojekti UNCAN-Connect vastutav koordineerimine ja eestvedamine.

Möödunud õppeaastal alustati ametlikult Tartu Ülikooli 400. juubeli ettevalmistustega, milleks planeeritakse 2032. aastaks terve aasta jooksul erinevaid sündmusi.

LÕPETUSEKS

Möödunud õppeaasta kinnitas taas, et meditsiiniteaduste valdkonna areng tugineb eelkõige inimestele ja koostööle. Aasta tõi kaasa mitmeid olulisi arenguid, kuid veelgi olulisem on nendest uuendustest võrsunud teadmine, et suudame muutuvatele oludele üheskoos vastu astuda ning hoida meditsiinihariduse ja teaduse kõrget taset ka edaspidi. Täna südamest kõiki, kes selle nimel iga päev töötavad!